

نقش معلمان در سازگاری تحصیلی دانش آموزان در دوره شیوع ویروس کرونا: مطالعه کیفی
The role of teachers in students' academic adjustment during the coronavirus outbreak: A qualitative study

Mojtaba haghani zemydani

PhD Student, Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.

Zahra heidari lakeh*

M.A. Family Counseling, Faculty of Psychology and Education, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.

zahraheidarilakh1996@gmail.com

مجتبی حقانی زمیدانی

دانشجوی دکتری مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه

علامه طباطبایی، تهران، ایران.

زهرا حیدری لاکه (نویسنده مسئول)

کارشناس ارشد مشاوره خانواده، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی،

دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران.

Abstract

The aim of this study was to identify the role of teachers in students' academic adjustment during coronavirus outbreaks. The present study was conducted qualitatively and with a descriptive phenomenological method. Participants in this study were 11 male elementary school students (fifth grade) in the 18th district of Tehran in autumn 2020. Participants were selected based on inclusion criteria using the purposive sampling method and sampling was continued until data saturation. The data collection tool in this study was a semi-structured interview and the Colaizzi's method was used to analyze the data. Findings from data analysis led to the extraction of three main themes, which included the following themes: educational support, behavioral support, and psychological support. The results of this study indicate the importance of the teacher's role in students' academic adjustment during epidemics, including Covid-19; Teachers and other teaching staff can use the findings of this study to apply methods for better student adaptation.

Keywords: academic adjustment, Elementary Students, coronavirus, Phenomenology

چکیده

این پژوهش با هدف شناسایی نقش معلمان در سازگاری تحصیلی دانش آموزان در دوره شیوع ویروس کرونا، به انجام رسید. پژوهش حاضر از نوع کیفی و با روش پدیدارشناختی توصیفی انجام شد. مشارکت کنندگان این پژوهش، ۱۱ نفر از دانش آموزان پسر مقطع ابتدایی (پایه پنجم) منطقه ۱۸ شهر تهران در سه ماه پاییز ۱۳۹۹ بودند. شرکت کنندگان براساس معیارهای ورود با روش نمونه گیری هدفمند انتخاب و نمونه گیری تا حد اشباع اطلاعات، ادامه یافت. ابزار گردآوری داده ها در این پژوهش، مصاحبه نیمه ساختاریافته بود و برای تحلیل داده ها از روش کلاژی استفاده شد. یافته های حاصل از تحلیل داده ها، منجر به استخراج سه مضمون اصلی شد که شامل مضامین زیر بودند: حمایت آموزشی، حمایت رفتاری و حمایت روانی. نتایج این پژوهش، حاکی از اهمیت نقش معلم در سازگاری تحصیلی دانش آموزان در دوران بیماری های همه گیر از جمله کووید-۱۹ است؛ معلمان و سایر کادر آموزشی می توانند از یافته های این پژوهش برای اعمال روش هایی برای سازگاری بهتر دانش آموزان بهره گیری نمایند.

واژه های کلیدی: سازگاری تحصیلی، دانش آموزان ابتدایی، ویروس کرونا، پدیدار شناسی.

ویرایش نهایی: دی ۱۴۰۰

پذیرش: شهریور ۱۴۰۰

دریافت: تیر ۱۴۰۰

نوع مقاله: پژوهشی

مقدمه

ویروس کرونا (کووید-۱۹) به عنوان یک سندرم شدید حاد تنفسی، که از دسامبر ۲۰۱۹ پدیدار شد تقریباً در تمام کشورهای جهان جنبه فراگیری و عالم گیری به خود گرفته است و تمام ملت های جهان را تحت تاثیر قرار داده، میلیون ها نفر را مبتلا کرده، جان صدها هزار

The role of teachers in students' academic adjustment during the coronavirus outbreak: A qualitative study

نفر را گرفته است (گارفین، سیلور و هولمن، ۲۰۲۰). این بیماری سبک زندگی میلیون‌ها انسان را در سراسر جهان تغییر داده است، سرعت انتقال این بیماری و مرگ و میر ناشی از آن منجر به هراس مردم از ابتلا به این بیماری شده است و استرس ناشی از این بیماری و اثرات مخرب روانی-اجتماعی آن سلامت، بهزیستی روانی و سازگاری همه گروه‌های سنی را تحت‌الشعاع قرار داده است (لان و همکاران، ۲۰۲۰، ترجمه زندی و پورحسین، ۱۳۹۹). سازگاری، جریانی است که در آن فرد برای وفق دادن خود با فشارهای درونی و ملزومات بیرونی تلاش می‌کند و این تلاش به منظور پاسخگویی به نیازها و خواسته‌های فرد رخ می‌دهد (اردلان و حسین‌چاری، ۱۳۸۹) و دارای عرصه‌های مختلفی است؛ از قبیل سازگاری در انتقال به محیط یا موقعیت جدید، سازگاری در روابط بین فردی و سازگاری در موقعیت‌های آموزشی که از آن تحت عنوان سازگاری تحصیلی یاد می‌شود (یوسفی، حسنی و طهماسبی، ۱۳۸۹). یکی از مهم‌ترین عرصه‌ها در سازگاری، مفهوم سازگاری تحصیلی می‌باشد (جدیدی، ۱۳۹۸). سازگاری تحصیلی ناظر به توانمندی فراگیران در انطباق با شرایط و الزامات تحصیل و همچنین نقش‌هایی است که مدرسه به عنوان یک نهاد اجتماعی فرا روی آن‌ها قرار می‌دهد (پیتوس، ۲۰۰۶؛ لام، مک‌هیل، لام، چانگ و چیونگ، ۲۰۲۱). از این‌رو، سازگاری تحصیلی برای دانش‌آموزان بسیار مهم است، چرا که دانش‌آموزان با سازگاری تحصیلی، تجرب آموزش مثبتی خواهند داشت و فقدان سازگاری موجب می‌شود که فرایند یادگیری آنان با مشکل روبرو شود و مشکلاتی نظیر افسردگی، احساس تنهایی و کاهش کیفیت زندگی به وجود آید (عالی پور، عنایتی و طالعی پور، ۱۳۹۷)، که این مسایل می‌توانند به افت و حتی ترک تحصیل ختم شوند؛ سازگاری تحصیلی امکان روبروایی با موقعیت‌های مختلف را در محیط آموزشی میسر می‌سازد (عزیزی‌نژاد، ۱۳۹۵)؛ بنابراین، برای نیل به موفقیت تحصیلی و پیشگیری از افت و ترک تحصیل، بررسی و تمرکز بر سازگاری تحصیلی حائز اهمیت است (کسکین، کسکین و کیرتل، ۲۰۱۶؛ جارولا، ۲۰۱۱).

یکی از مشکلاتی که در شرایط شیوع کرونا، به دلیل تعطیلی مدارس، برای کودکان و نوجوانان بوجود آمده است، مشکلات آموزشی است (توکورو، ۲۰۲۰). قرنطینه، تعطیلی مدارس و فاصله‌گذاری اجتماعی، تغییراتی در نحوه تعامل کودکان و نوجوانان با خویشاوندان، گروه همسال و معلمان ایجاد می‌کند. در شرایط قرنطینه کلاس‌های درس به صورت آنلاین برگزار می‌شوند. کاهش زمان آموزش و کیفیت نامناسب خدمات آموزش آنلاین، عملکرد تحصیلی یادگیرندگان را کاهش داده است. حتی دانش‌آموزانی که از امکانات مناسب برای دسترسی به اینترنت و کلاس‌های آنلاین برخوردارند، گزارش می‌دهند که برنامه آموزش آنلاین حتی از کلاس‌های معمولی استرس‌زاتر است. در کلاس‌های درس عادی مشارکت در فرایند یادگیری و حمایت همکلاسی‌ها استرس را کمتر و قابل کنترل‌تر می‌کند (انگری، ۲۰۲۰) در حالی که در کلاس‌های آنلاین، اغلب مشارکت یادگیرندگان و حمایت آنان از یکدیگر به حداقل می‌رسد. به علاوه در کلاس‌های آنلاین نقش معلمان، و راهبردهای تدریس معلمان تغییر می‌کند و دانش‌آموزان لازم است خودشان را با این تغییرات سازگار کنند (گانیه و والترز، ۲۰۰۹) این مشکلات سطح استرس و اضطراب تحصیلی یادگیرندگان را بالا می‌برد (علی‌پور، قدمی، علی‌پور و عبدالله‌زاده، ۱۳۹۸). از عوامل مهمی که در سازگاری تحصیلی دانش‌آموز نقش مهمی ایفا می‌کند. عوامل مربوط به مدرسه و محیط یادگیری است، جو مدرسه و فضای آموزشی و امکانات آموزشی مدارس، برنامه‌های آموزشی و فرهنگی-تفریحی مدارس می‌تواند باعث سازگاری تحصیلی و انطباق هر چه بیشتر دانش‌آموزان با شرایط مدارس گردد (مرادی، کشکولی و ناصری، ۱۳۹۴). درواقع، دانش‌آموزی که تا قبل از شیوع همه‌گیری این ویروس طبق روال همیشگی به صورت حضوری در کلاس‌های آموزشی شرکت می‌کردند، حال بعد از شیوع این بیماری مجبور به ماندن در خانه و یادگیری از طریق برنامه آنلاین شاد شده‌اند. در چنین محیط آموزشی نیز معلم به عنوان یک منبع برجسته‌ی حمایتی از دانش‌آموزان محسوب می‌شود که به نوبه‌ی خود موجب درگیری تحصیلی دانش‌آموزان می‌شود و درگیری تحصیلی نیز به سازگاری دانش‌آموزان با فعالیت‌های آموزشی می‌انجامد (محمدی باغملائی و یوسفی، ۱۳۹۷). به طور اخص در قرنطینه خانگی ناشی از کووید-۱۹ که آموزش از طریق دنیای مجازی صورت می‌گیرد، تلاش معلم جهت افزایش کیفیت ارتباط با دانش‌آموزان، سبب کاهش

1 Garfin, Silver & Holman

2 academic adjustment

3 Pettus

4 Lam, McHale, Lam, Chung & Cheung

5 Keskin, Keskin, Kirtel

6 Ja'irvela

7 Toquero

8 Angdhir

9 Gagne & Walters

مشکلات رفتاری آنان، بهبود عملکرد تحصیلی و به دنبال آن بهینه‌سازی سازگاری تحصیلی در دانش‌آموزان می‌گردد (اردلان و حسین‌چاری، ۱۳۸۹). روزنفیلد، ریچمن، باون (۲۰۰۰) نیز در پژوهش خود نشان دادند دانش‌آموزانی که تصور می‌کنند حمایت بسیاری را از سوی شبکه اجتماعی (والدین، دوستان، معلمان) دریافت می‌کنند، بیشتر از رفتارهای مشکل‌آفرین اجتناب می‌کنند، از مدرسه احساس رضایت بیشتری داشته، سازگاری تحصیلی بیشتری از خودشان نشان می‌دهند، ساعات زیادی را برای مطالعه صرف می‌کنند و نمرات بالاتری به دست می‌آورند. نتایج تحقیقات (ویلکینز، سانتیلی، فراری، تارسی و سورسی، ۲۰۱۴) نشان دهنده این است که نحوه‌ی ارزیابی دانش‌آموزان از مدرسه و رضایتمندی آنان در آموزش نه تنها می‌تواند به تعیین سطح لذت تجربه شده از سوی یک دانش‌آموز بپردازد، بلکه اثربخشی آموزش‌های ارائه شده را تعیین می‌کند و سطح درگیری بالاتر با مدرسه و پیشرفت تحصیلی مطلوب‌تری را رقم خواهد زد. در واقع، هر چه رضایتمندی از مدرسه و آموزش بالاتر باشد، آثار مثبتی همانند تقویت سلامت روان، تعاملات مثبت میان دانش‌آموزان محقق می‌شود. پژوهش‌نوшادی و شیخ‌الاسلامی (۱۳۹۶) نیز بیان‌گر این است که برای افزایش احتمال سازگاری دانش‌آموزان با مدرسه، باید به روابط مثبت آن‌ها با معلمان و نیز ارتقای درگیری تحصیلی آن‌ها توجه شود. به طور کلی باید گفت که آگاهی از جنبه‌های روانی و ادراک دانش‌آموزان می‌تواند همانند یک ابزار کمک آموزشی قدرتمند عمل کند (حسینی، اصغری، کاظم زاده بیطالی و عبدلی سلطان احمدی، ۱۳۹۵). در حقیقت، فهمیدن این مطلب که دانش‌آموز در شرایط خاص چگونه رفتار می‌کند، می‌تواند منجر به افزایش تاثیرگذاری ابزارهای آموزشی و همچنین روش‌های آموزشی معلم و سیستم آموزشی و پرورشی و در نهایت سازگاری دانش‌آموزان گردد (شالیان، ۱۴۰۰). بنابراین با توجه به اهداف فوق، سازگاری تحصیلی و موفقیت دانش‌آموزان بسیار حائز اهمیت است. و با توجه به اهمیت تعلیم و تربیت در هر شرایطی و تغییرات ایجاد شده در نظام آموزشی ناشی از قرنطینه‌خانی، در این راستا پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش معلمان در سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان در دوره شیوع ویروس کرونا صورت گرفت.

روش

پژوهش حاضر با رویکرد کیفی از نوع پدیدارشناسی توصیفی انجام گرفت. در روش کیفی به درک دیدگاه چندگانه افراد در یک مقطع زمانی و در یک زمینه خاص توجه می‌شود و محقق درصدد درک و فهم تجارب و معانی آنان برای افراد می‌باشد (مریام، ۲۰۰۲). همچنین، پژوهش کیفی به محقق اجازه می‌دهد که موضوعات را از چشم‌انداز شرکت‌کنندگان دریابد و معانی و تفاسیری را که آنان به رفتار، وقایع و اشیا می‌دهند را بفهمد (هنینک، هاتر و بیلی، ۲۰۱۱).

مشارکت‌کنندگان این پژوهش، ۱۱ نفر از دانش‌آموزان پسر مقطع ابتدایی (پایه پنجم) منطقه ۱۸ شهر تهران (دبستان امام حسن عسگری (ع)) در سه ماه پاییز ۱۳۹۹ بودند. در این پژوهش از روش نمونه‌گیری هدفمند ملاکی استفاده شد و مصاحبه‌ها تا زمان اشباع داده‌ها ادامه یافت و در مجموع با ۱۱ مشارکت‌کننده مصاحبه شد. معیارهای انتخاب شرکت‌کنندگان در پژوهش شامل این موارد بود: حضور در پایه پنجم مقطع ابتدایی، داشتن سازگاری تحصیلی مطلوب در دوره شیوع ویروس کرونا، داشتن توانایی در بیان احساسات و نظرات و انتقال مناسب آن‌ها و تمایل به شرکت داوطلبانه در پژوهش. ملاک‌های خروج نیز عبارتند بودند از: نامفهوم بودن صدای ضبط شده از مصاحبه و عدم تمایل افراد شرکت‌کننده به ادامه همکاری در هر زمان از اجرای پژوهش. روش گردآوری داده‌ها در این پژوهش به این صورت بود که پژوهشگر بعد از اخذ مجوز از آموزش و پرورش به مدرسه معرفی و طی مذاکراتی با مدیریت مدرسه، شماره‌های دانش‌آموزان و خانواده‌های آن‌ها دریافت و با افرادی که ملاک‌های ورود داشتند، تماس گرفته شد. در رابطه با تحقیق به آن‌ها توضیح داده شد و با آن دانش‌آموزانی که تمایل به حضور در تحقیق را داشتند، ثبت‌نام انجام شد. همچنین از طریق نرم‌افزار شاد و یا واتساپ با مشارکت‌کنندگان به صورت برخط (آنلاین) مصاحبه نیمه ساختاریافته صورت گرفت.

برای جمع‌آوری اطلاعات از مصاحبه نیمه ساختاریافته استفاده شد که با توجه به سؤالات کیفی پژوهش و متمرکز بر تجارب دانش‌آموزان از سازگاری تحصیلی‌شان در دوره همه‌گیری ویروس کرونا طراحی و اجرا شد. پروتکل مصاحبه باتوجه به پیشینه پژوهشی،

1 Rosenfeld, Richman & Bowen

2 Wilkins, Santilli, Ferrari, Tracey & Soresi

3 Merriam

4 Hennink, Monique., Hutter

The role of teachers in students' academic adjustment during the coronavirus outbreak: A qualitative study

توسط دو پژوهشگر ساخته و بهترین و مرتبط ترین سوالات برگزیده شد. این پروتکل اهمیت نقش معلمان در سازگاری تحصیلی را مورد پرسش قرار می‌داد. پس از اجرای چند مصاحبه اولیه (پایلوت) سوالات مورد بازبینی و پروتکل نهایی مصاحبه تدوین شد. قبل از مصاحبه اطمینان حاصل شد که شرکت کنندگان در پژوهش با موضوع درگیری و تجاربی در این زمینه داشتند. همچنین، بررسی شد که مصاحبه شونده با موضوع ارتباط برقرار کرده و قصد بیان تجارب خود را دارد. سوالات با توجه به موضوعات تحت بررسی براساس راهنمای مصاحبه آورده شد. نوع سوالات از نوع کاوشی بود. نمونه ای از سوالات شامل: "با توجه به قرنطینه کرونا و مجازی شدن آموزش‌ها، نقش معلم‌تان را در یادگیری بهتر درس‌ها توضیح دهید؟"، "بهترین تجارب شما از داشتن ارتباط سازنده با معلم‌تان در دوره شیوع ویروس کرونا را توضیح دهید؟" و "راهکارهایی که معلم‌تان جهت آموزش و تدریس کارآمد استفاده می‌کند شامل چه مواردی است؟" بود. در مواردی که شرکت کننده در توصیف تجربه خود دچار مشکل می‌شد، محقق سوالات پیگیری را به منظور شفاف‌سازی مطرح نمود و تا زمانی که شرکت کننده، تجربه خود را کاملا توصیف می‌نمود، مصاحبه پایان یافته، تلقی می‌شد.

برای رعایت اصول اخلاقی، رضایت اولیه از کلیه شرکت کنندگان در این مصاحبه اخذ و محقق در مورد حفظ رازداری به آن‌ها اطمینان خاطر داد. در تحلیل مصاحبه‌ها از نام مخفف برای شرکت کنندگان در تحقیق استفاده و پس از انجام مصاحبه نیمه‌ساختاریافته فایل‌های صوتی به صورت کلمه به کلمه پیاده‌سازی شدند. جهت تحلیل مصاحبه‌های گردآمده، از روش کلایزی استفاده شد. در این روش پس از انجام مصاحبه و پیاده سازی آن بر روی کاغذ، پژوهشگر چندین مرتبه متن را مورد مطالعه قرار داد تا بینشی کلی نسبت به مفاهیم درونی آن حاصل کند. سپس در ادامه به استخراج جملات مهم در رابطه با پدیده‌ی مورد مطالعه، دادن مفاهیم خاص به جملات استخراج شده، طبقه‌بندی مفاهیم مشترک بدست آمده، رجوع به مطالب اصلی و مقایسه‌ی مفاهیم و ترکیب آن‌ها، توصیف نهایی پدیده‌ی مورد مطالعه و در نهایت به منظور فرایند اعتبار بخشی به یافته‌ها، کدهای حاصل از تحلیل مصاحبه‌ها با بیانی واضح به مشارکت کنندگان ارائه شده و درباره صحت دریافت پژوهشگر از گفته‌ها بررسی به عمل آمد (شریعتمدار، اعظمی، غفوری و مصباحی، ۱۳۹۹).

برای بررسی اعتبار و پایایی یافته‌های به دست آمده از مصاحبه، از فرایند اعتباریابی روش لینکلن و گوبا (۱۹۹۴)؛ به نقل از کوپ^۱، استفاده شد. برای تضمین باور پذیری^۲، متن مصاحبه در اختیار همکاران پژوهشگر قرار گرفت تا درستی نتایج مشخص شود در واقع از روش بازبینی بیرونی یا روش کسب اطلاع از همکاران استفاده شد؛ برای دست‌یابی به اصل اطمینان، روش تحلیل کلایزی که یک روش قابل قبول از سوی پژوهشگران پژوهش‌های پدیدارشناسی است، انتخاب گردید. برای تضمین قابلیت تصدیق نیز سعی شد پژوهشگران، پیش فرض‌های پیشین خود را در فرایند جمع‌آوری، تحلیل و گزارش اطلاعات دخالت ندهند. در واقع این امر گویای روش درپراترگذاری^۳ یا تعلیق پیش فرض هاست که در تحقیقات کیفی استفاده فراوانی دارد.

یافته‌ها

در این پژوهش مجموعاً ۱۱ نفر از دانش‌آموزان پسر مقطع ابتدایی شرکت کردند. تمامی این مشارکت کنندگان در پایه پنجم مشغول به تحصیل و به لحاظ سنی، ۱۱ ساله بودند. هر مصاحبه از ۴۵ تا ۶۰ دقیقه، به طول انجامید. میانگین مدت زمان مصاحبه‌ها ۵۱ دقیقه و انحراف معیار آن ۵/۸ بود. اطلاعات حاصله از مصاحبه با مشارکت کنندگان، محصول تجربه آنها از آموزش مجازی در دوران قرنطینه بود که نتایج حاصل از تحلیل مصاحبه‌ها در جدول ۱ آمده است.

- 1 Colaizzi
- 2 Lincoln & Guba
- 3 Cope
- 4 Credibility
- 5 Peer debriefing
- 6 bracketing

جدول ۱: مضامین اصلی و فرعی استخراج شده از مصاحبه‌های انجام شده

مضامین اصلی	مضامین فرعی	مفاهیم اولیه
حمایت آموزشی	تدریس کارآمد، شیوه‌های ارزشیابی، تدوین مقررات و برنامه	ارسال فیلم‌های متنوع آموزشی، تدریس توسط خود معلم، توضیح دادن مطالب با امکانات آموزشی، تدریس به موقع و منظم، ارسال مثال در حین تدریس، مهارت‌های تدریس در فضای مجازی، اتخاذ سبک‌های تدریس متناسب با فضای مجازی، پخش زنده بودن تدریس، نظارت بر حل تکالیف دانش‌آموزان، پرسش شفاهی به صورت تصویری، تحویل دادن کارنامه ماهانه، ارزیابی مداوم در حین تدریس، برنامه‌ریزی و تدوین مقررات در کلاس آنلاین، تدوین فوق برنامه‌های مکمل تدریس
حمایت روانی	انگیزه و جهت دادن، انعطاف‌پذیری	تحسین و تشویق، نصیحت و راهنمایی، راهنمایی، تغییر نحوه تدریس متناسب با شرایط، همراهی و همدلی
حمایت رفتاری	پیگیری و حمایت، ایجاد جو آرامش- بخش، نشاط در کلاس	پیگیری حضور و غیاب دانش‌آموزان و دلایل مرتبط با آن، در دسترس بودن معلم، زمانبندی مناسب برای پاسخ‌گویی به سوالات، به دور از استرس نگه داشتن دانش‌آموزان، ایجاد جو همکاری و همدلی در بین دانش‌آموزان

به طور کلی تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه کیفی با ۱۱ دانش‌آموز در ارتباط با ادراک آن‌ها از نقش معلم شان در سازگاری تحصیلی آنان در قرنطینه خانگی ناشی از کووید-۱۹ منجر به استخراج ۳ مضمون اصلی و هشت مضمون فرعی شد. در ادامه به توضیح این مضامین، همراه با بیان نمونه‌هایی از عبارات مشارکت‌کنندگان پرداخته شده است.

حمایت آموزشی

اولین مضمون اصلی، حمایت آموزشی است. حمایت آموزشی به تمامی رفتارهایی از سوی معلم اشاره می‌شود که وی جهت ارتقاء روند آموزش به کار می‌گیرد. در حمایت آموزشی کارآمد از سوی معلم دانش‌آموزان هرگز به صورت انفعالی کسب دانش نمی‌کنند، بلکه از طریق تعامل با محیط و تجربه دست به خلق می‌زنند؛ لذا محیط آموزشی طوری در نظر گرفته می‌شود که موجب تسهیل این تعامل شود. مشارکت‌کننده شماره ۳ در مورد پرسش و پاسخ دانش‌آموزان با معلم ابراز کرد: «سوال رو که بلد نیستیم می‌نویسیم و خانم بهمون یاد می‌ده». این نوع تعامل با دانش‌آموزان یادگیری را برای آنها آسان تر نموده است. حمایت آموزشی فرصت‌هایی را برای دانش‌آموزان به منظور کشف راه‌های کنش متقابل فراهم می‌کند تا آنها بتوانند دست به تجربه زده و دانسته‌های خود را بیازمایند. معلم به منظور پرورش خلاقیت دانش‌آموزان روش‌های خاصی را به کار می‌گیرد تا در بستر حمایتی لازم، تفکر واگرا در دانش‌آموزان تقویت شود. مشارکت‌کننده شماره ۵ در این زمینه می‌گوید: «معلمون فکر بازی داره، می‌ذاره در مورد موضوعات اظهار نظر کنیم. همش می‌گه بچه‌ها نظر بدید». بهره‌گیری از ابزارهای کمک آموزشی و رسانه‌های صوتی و تصویری در فضای مجازی، می‌تواند در انطباق بهتر دانش‌آموزان با شرایط پیش آمده کمک کند. در همین ارتباط شرکت‌کننده شماره ۱۰ گفت: «خانم معلم ما واسه یادگیری، برای ما بهترین فیلم رو می‌فرسته». این امر باعث ایجاد عدالت آموزشی شده و فرصت بهره‌گیری دانش‌آموزان از شیوه‌های تدریس دیگر توسط افراد دیگر را فراهم می‌نماید. یکی از مزیت‌های این مساله این است که ممکن است برخی از دانش‌آموزانی که احیاناً نمی‌توانند با معلم کلاس خود ارتباط آموزشی بگیرند، از این طریق خلاءها و عقب‌ماندگی‌های خود را جبران می‌نمایند.

یکی از اصولی که معلم نمونه حتماً باید رعایت کند نظم و انضباط است. گرچه این خصلت برای همگان ضروری و لازم است، ولی برای معلم ضرورت بیشتری می‌یابد. مدیریت کلاس مفهومی فراتر از برقرار کردن انضباط در کلاس درس دارد. هدفش فقط ساکت کردن

دانش‌آموزان در کلاس نمی‌باشد، بلکه هدف‌های آموزشی معلم را در بر می‌گیرد. مفهوم مدیریت کلاس شامل اجرای طرح‌های آموزشی توسط معلم برای یادگیری بهتر دانش‌آموزان و استفاده از اصول نظم و کنترل کلاس می‌باشد. شرکت‌کننده شماره ۹ در مورد برقراری نظم و انضباط در کلاس مجازی توسط معلمشان گفت: «معلم و کلاس ما خیلی نظم داره و بچه‌ها تو گروه نمی‌تونن بهم پیام بدن و با هم گفتگو کنن، این نظم باعث میشه ما بهتر یاد بگیریم». این امر موجب شده است تا از حواسپرتی دانش‌آموزان در حین تدریس کاسته شود و آنها صرفاً به درس توجه کنند و عوامل متغیرهای مزاحم از بین برود. شرکت‌کننده شماره ۴ نیز در زمینه اطمینان معلم از یادگیری دانش‌آموزان خود گفت: «هر وقت هم که بخواد ما درس بده به ما میگه درس خوب یاد گرفتین؟ کجا اشکال داشتین؟ کجا اشکال نداشتید؟».

حمایت رفتاری

حمایت رفتاری زمانی اتفاق می‌افتد که معلم از تقویت‌کننده‌های موثر جهت افزایش رفتارهای مثبت و مطلوب دانش‌آموزان استفاده می‌کند. در واقع زمانی که معلمان دانش‌آموزان را تحسین و تشویق می‌کنند انگیزه او را برای ادامه فعالیت‌های مثبت افزایش می‌دهند. این امر کمک می‌کند تا دانش‌آموزان به ادامه روند تدریس و آموزش علاقه‌مند شده و فراوانی رفتارهای سازگارانه آنها افزایش پیدا کند. در همین زمینه شرکت‌کننده شماره ۸ گفت: «تشویق می‌کنه صدآفرین، هزار آفرین». انگیزه تاثیر مستقیمی روی تلاش برای رسیدن به اهداف مشخص دارد. در واقع انگیزه اهداف مشخصی را ترسیم می‌کند که افراد برای رسیدن به آن تلاش می‌کنند. بنابراین انگیزه روی انتخاب‌هایی که دانش‌آموزان می‌کنند تاثیر می‌گذارد. انگیزه بخشی به دانش‌آموزان از دیگر راهبردهایی است که به دانش‌آموزان در عملکرد تحصیلی مطلوب اثر مثبت می‌گذارد. شرکت‌کننده شماره ۱۱ در این زمینه گفت: «خیلی روحیه میده بهمون». همچنین انعطاف‌هایی که معلم در روند آموزش‌های مجازی انجام می‌دهد، موجب می‌شود تا دانش‌آموزان به این نتیجه برسند که معلم شان شرایط آنها را درک می‌کند. معلمی مهربان و خیرخواه را همه دانش‌آموزان دوست دارند و برای چنین شخصیتی احترام قائل‌اند، به واسطه علاقه‌ای که به معلم خود دارند تکالیف خود را انجام می‌دهند و در نهایت نتایج بهتری را به همراه خواهند داشت. اهمیت این امر در گفته‌های دان آموزان زیادی انعکاس یافته است. برای مثال شرکت‌کننده شماره ۵ در مورد حسن اخلاق معلم خود گفت: «پارسال معلم خیلی کم بهمون می‌رسید، خیلی کم امتحان می‌گرفت مثلاً ریاضیات رو دیر درس می‌داد. خوب توضیح نمی‌داد ولی معلم امسالمون خیلی مهربون هست». بهترین معلمان اغلب کسانی هستند که نه تنها در مورد شغلشان، بلکه در مورد هر دانش‌آموزی که به آنها خدمت می‌کنند، عمیقاً دلسوز هستند. معلمان بزرگ علاوه بر آن که عاشق تدریس هستند، عاشق دانش‌آموزان خود نیز هستند.

حمایت روانی

در کلاس درس غالباً مجموعه عوامل متعددی دست به دست هم می‌دهند و جو روانی به خصوصی را در کلاس پدید می‌آورند. از این رو معلم در کلاس درس خود بایستی برای ایجاد یک جو سالم روانی کوشش کند و در راستای نیل به این منظور، می‌بایست از همه عوامل دخیل در این مسأله کمک بگیرد. صدای شاداب، آرامبخش و طبیعی معلم به ایجاد فضای آرام و خالی از تنش در کلاس درس کمک می‌کند؛ به خصوص آن که در چنین مواقعی فراگیرندگان نیز مایلند تا کیفیتی مشابه با صدای معلم را منعکس نمایند. عکس این قضیه نیز صادق است؛ یعنی صدای خشن و با مضطرب به ایجاد فضای متشنج در کلاس کمک می‌کند. مشارکت‌کننده شماره ۵ در همین ارتباط گفت: «معلمون خیلی صدای آرامش‌بخشی داره. همیشه همه رو با واژه‌های خوب صدا می‌زنه. مثلاً میگه پسر گلم، پسر قشنگم...». شرکت‌کننده شماره ۱ در مورد تلاش معلم برای شاد نگه داشتن فضای کلاس گفت: «سعی می‌کنه فضای مجازی را برای ما شاد نگه داره». گاهی حتی با استفاده از شوخی و طنز می‌توان نکات اخلاقی و انضباطی را تفهیم کرد و شاگردان نافرمان را تحت کنترل در آورد. شوخی مناسب و مزاح به طور کلی، شیوه نفوذ عالی و همه‌جانبه‌ای مخصوصاً در موقعیت‌های دشوار است. مشارکت‌کننده شماره ۳ در این ارتباط گفت: «وقتی یکی کار بدی می‌کنه معلمون ضایع اش نمی‌کنه. سعی می‌کنه با خنده و شوخی ماجرا رو توموش کنه». به طور کلی هر اندازه فراگیرندگان احترام به نفس بیشتری داشته باشند و به خصوص بتوانند نظرات و عقاید و پرسش‌های خود را آزادانه تر مطرح سازند، جو روانی حاکم بر کلاس از سلامت بیشتری برخوردار است. اضطراب و استرس، یکی از مشکلاتی است که در درصد قابل توجهی از دانش‌آموزان وجود دارد و متأسفانه تأثیرات مخربی بر عملکرد دانش‌آموزان در مدرسه و حتی در خانه دارد. نتیجه این اضطراب و استرس مانند سایر ناتوانی‌های یادگیری، کاهش عملکرد درسی و تحصیلی دانش‌آموزان خواهد بود. معلمی که سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان را

موجب می‌شود، در کاهش جو استرس زا نیز موثر است. شرکت‌کننده شماره ۸ در این ارتباط گفت: «همه تلاش معلم مون اینه تا ما بهتر یاد بگیریم، استرس نداشته باشیم». شرکت‌کننده شماره ۹ در مورد دسترسی آسان به معلم و حل مسایل درسی گفت: «معلم خیلی سریع جواب میده. همیشه آنلاینه... سریع جواب میده وقتی معلم با تاخیر بخواد پیام ما رو جواب بده، به ما پیغام میده که برام مثلا یه مشکلی پیش اومده مثلا یه ساعت دیگه جواب سوالت رو میدم». این امر معلم را به پایگاهی امن برای دانش‌آموزان تبدیل می‌کند.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی این مطالعه بررسی ادراک دانش‌آموزان از نقش معلمان در سازگاری تحصیلی در دوره شیوع ویروس کرونا بود. اولین مضمون اصلی به دست آمده در این پژوهش، حمایت آموزشی است. یافته‌های این پژوهش نشان داد حمایت آموزشی از نگاه دانش‌آموزان این پژوهش به عنوان یکی از نقش‌های مهم معلمان در سازگاری تحصیلی آنان در دوران قرنطینه است. این یافته همسو با نتایج تحقیقات باتلر (۲۰۰۶) است که نشان داد حمایت معلم یکی از راهبردهای یادگیری است؛ وی خاطر نشانی می‌سازد دانش‌آموزان با پرسش از معلمان، تقاضای توضیح بیشتر درباره مسئله، گرفتن سرنخ‌ها و راه‌حل‌های مسئله و جستجوی سایر کمک‌های تحصیلی از معلم‌شان، از شکست تحصیلی جلوگیری کرده و در نهایت به سازگاری تحصیلی بیشتری دست پیدا می‌کنند. آن‌ها از این راهبرد می‌توانند برای تسلط بر مهارت‌ها و رسیدن به یادگیری بهتر استفاده کنند. در تبیین این یافته می‌توان گفت که در آموزش مجازی تنها فراهم ساختن دسترسی به متون درسی و محتوای علمی برای یادگیری مداوم، کافی نیست. درواقع باید بیان کرد که سازگاری، هم شامل چگونگی نحوه برخورد و انطباق دانش‌آموز با محیط آموزشی و شرایط موجود و هم شامل فرآیند تغییر محیط به منظور سازگاری با نیازهای او است؛ در نتیجه، همانگونه که مشارکت‌کنندگان این پژوهش نشان دادند، دانش‌آموزان توانسته‌اند با برقراری تعامل بین خود و محیط آموزشی با کسب آرامش به انجام تکالیف مرتبط با تحصیل‌شان بپردازد و عملکرد بهتری داشته و به نتایج مطلوبی دست یابند؛ این مطلب در پژوهش‌های دهیانی و سینف (۲۰۱۳) و شارما و سیانی (۲۰۱۳) نیز تأکید شده است. علاوه بر این، تعامل موفق با محیط آموزشی جدید در فضای مجازی از جمله داشتن تعامل مثبت با معلم و یادگیرندگان دیگر و مدیریت صحیح افزایش پیچیدگی و حجم محتوای درسی موجب افزایش رضایت دانش‌آموزان این پژوهش از تحصیل و بهبود انطباق‌پذیری و سازگاری تحصیلی شده است؛ ون روج، جانسن و ون دی گرفت (۲۰۱۷) نیز در پژوهش خود بر این مهم صحه می‌گذارد. درواقع تصور اینکه تنها مدرسه، معلمان و مربیان در آموزش مجازی و یادگیری دانش‌آموزان نقش داشته‌اند و آموزش تنها برعهده آن‌ها بوده باور اشتباهی است. این در حالی است که مشارکت معلم در فعالیت‌های یادگیری، یکی از مؤلفه‌های بسیار اساسی در این فرآیند است که این پژوهش نقش این عامل را برجسته ساخته است.

مضمون اصلی دیگر این پژوهش نشان داد که حمایت رفتاری از نگاه دانش‌آموزان به عنوان یکی از نقش‌های معلم در سازگاری تحصیلی در دوران قرنطینه مطرح شده است. این یافته با نتایج تحقیقات روزنفلد و همکاران (۲۰۰۰) همسو است که در پژوهش خود نشان دادند دانش‌آموزانی که تصور می‌کنند حمایت بسیاری از سوی شبکه اجتماعی (والدین، دوستان، معلمان) دریافت می‌کنند، بیشتر از رفتارهای مشکل‌آفرین اجتناب می‌کنند، از مدرسه احساس رضایت بیشتری داشته، سازگاری تحصیلی بیشتری از خودشان نشان می‌دهند، ساعات زیادی را برای مطالعه صرف می‌کنند و نمرات بالاتری به دست می‌آورند. در همین راستا همانگونه که کوهن، مک‌کیب، میشلی و پیکرال (۲۰۰۹) متذکر شده‌اند فضای کلاسی یکی از متغیرهایی است که منعکس‌کننده ماهیت تجربیات کودکان در کلاس است؛ از جمله میزان احساس امنیت، حمایت، پیوند و انگیزه کودکان از تعامل با معلمان و همسالان. مطالعات متعددی حاکی از آن است که دو ویژگی از شرایط کلاس تعیین‌کننده اصلی تجربیات دانش‌آموزان در کلاس است و با سازگاری بعدی آنها در مدرسه و انطباق تحصیلی ارتباط دارد: (۱) کیفیت رابطه‌ای که با معلمان برقرار می‌کنند و (۲) معلم ظرفیت ایجاد یک جامعه کلاسی از نظر عاطفی و رفتاری به خوبی مدیریت شده را داشته باشد (داونر، سایول و هامر، ۲۰۱۰)؛ لذا همانگونه که نتایج این پژوهش در ارتباط با مشارکت‌کنندگان نشان داده است دو

1 Butler

2 Dhyani & Singh

3 Sharma & Saini

4 Van Rooij Jansen & van de Grift

5 Cohen, McCabe, Michelli & Pickeral

6 Downer, Sabol, & Hamre

ویژگی از جو و فضای کلاس (کیفیت ارتباط دانش‌آموز و معلم و حمایت عاطفی در کلاس) در سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان نقش مهمی داشته است. اهمیت این امر در پژوهش‌های هوکس، لو، وو و لوید^۱ (۲۰۰۸) و گالی اوگلمن^۲ (۲۰۲۰) نیز مورد تأکید واقع شده است. سایر پژوهش‌ها در همین راستا نشان داده‌اند که روابط مثبت معلم با دانش‌آمو با سطح بالایی از شایستگی اجتماعی (سیلور، میسلی، آرمسترانگ و اسیکس^۳، ۲۰۰۵)، پیشرفت تحصیلی، کاهش مشکلات رفتاری (هوکس و همکاران، ۲۰۰۸)، ارتباط دارد. نتایج این پژوهش و تجربه مشارکت‌کنندگان نشان داد که تجربه یک رابطه گرم و حمایتی با معلم ممکن است یادگیری اولیه و رشد رفتاری دانش‌آموزان را به روش‌های مختلف تقویت کند؛ از نظر عاطفی، ممکن است احساس امنیت در بافت مدرسه را ارتقا دهد و از نظر رفتاری، ممکن است باعث الگوگیری مثبت دانش‌آموز از رفتارهای مثبت معلم شود؛ همچنین می‌تواند حمایت علمی و فرصت‌های شرکت در فعالیت‌های یادگیری در کلاس را افزایش دهد. نتایجی همسو با این یافته‌ها در پژوهش‌های قبلی از جمله پژوهش اوکانر، دیرینگ و کولینز^۴ (۲۰۱۱) دیده می‌شود.

سومین مضمون اصلی این پژوهش نشان داد که حمایت روانی از نگاه دانش‌آموزان به عنوان یکی دیگر از نقش‌های مهم معلم در سازگاری تحصیلی در دوران قرنطینه عنوان شده است. در واقع رابطه عاطفی میان معلم و دانش‌آموز، انگیزه وی را برای یادگیری بالا برده و به بروز رفتارهای متعادل منجر شده است؛ هر چند احساس مفید بودن را نیز در دانش‌آموزان این پژوهش تقویت نموده است. سطح حمایت عاطفی و روان‌شناختی در کلاس به طور قابل توجهی بر تجربه و سازگاری مدرسه تأثیر گذاشته است. حمایت عاطفی کلاس بیانگر سطح کلی صمیمت، احترام و حساسیت است که تعاملات معلم و دانش‌آموز و اثربخشی راهبردهای مدیریت را در کلاس را مشخص می‌کند (بایز، ورشورن، دومین، واندامی و مایس^۵، ۲۰۰۸). در همین راستا و همسو با یافته‌های این پژوهش کریمی (۱۳۹۶) نشان داده است دانش‌آموزان، به دلیل نفوذ روحی و معنوی معلم، تأثیرات شگرفی از او می‌گیرند؛ وی خاطر نشان ساخته معلم با نفوذ کلامش می‌تواند شقی‌ترین افراد را نیز به راه راست رهنمود سازد. در روان‌شناسی ارتباطی نیز تبسم کردن، خوشرویی، ظاهر جذاب، تماس چشمی، علاقه نشان دادن از عوامل نفوذ و تأثیر گذاری به حساب آمده است، که اگر شاگردان احساس کنند که معلم آنها را دوست دارد و خالصانه در صدد رشد و ترقی آنهاست، این معلم بیشتر در دل شاگردان نفوذ می‌کند و در فرایند درسی دانش‌آموزان تأثیر مثبت دارد. همسو با یافته‌های این پژوهش تحقیقات قبلی بین نزدیکی روابط دانش‌آموز - معلم و سازگاری در مدرسه ارتباط معناداری کشف کرده‌اند؛ از جمله تحقیق هامر و پیانتا^۶ (۲۰۰۵) این امر را موجب افزایش و ارتقاء اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان می‌دانند. از یافته‌های بارز پژوهش حاضر این است که روابط گرم و حمایتی با معلمان انگیزه دانش‌آموزان را برای پایبندی به قوانین کلاس افزایش و انتظارات معلمان را برآورده ساخته و تلاش‌های یادگیری آنها را تقویت کرده است. در همین راستا ونتزل^۷ (۲۰۰۲) این مهم را در پژوهش خود مورد تأیید قرار داده است. علاوه بر این، معلمان ممکن است تلاش بیشتری برای صرف وقت و کمک به دانش‌آموزانی که احساس نزدیکی و صمیمت با آنها دارند، انجام دهند و از این طریق تعامل یادگیری کودک را بیشتر حمایت و تقویت کنند (هامر و پیانتا، ۲۰۰۱؛ لی و بایرمن^۸، ۲۰۱۵). با حمایت از این فرضیه، نظریه‌های شناختی اجتماعی نشان می‌دهد دانش‌آموزانی که از طرف معلمان خود حمایت می‌شوند بیشتر خود را شایسته و با انگیزه برای پایبندی به ارزش‌های کلاس می‌دانند؛ بنابراین تلاش‌های یادگیری و عملکرد آنها افزایش می‌یابد (اوسترمن^۹، ۲۰۰۰). همه موارد اشاره شده در این پژوهش، مبتنی بر تجارب دانش‌آموزان باعث دریافت حس مثبت از معلم، محیط آموزشی و به طور کلی از مدرسه شده که زمینه ارتقاء سازگاری تحصیلی را برای دانش‌آموزان فراهم ساخته است.

در یک جمع‌بندی، یافته‌ها نشان داد که معلم نقش مهمی در سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان ایفا کرده است. حمایت‌های روانی، رفتاری و آموزشی که از سوی معلم صورت پذیرفته، دانش‌آموزان را به سوی انطباق هر چه بهتر و بیشتر با آموزش مجازی در دوره قرنطینه کرونا سوق داده است؛ از این رو پیشنهاد می‌شود با توجه به تجارب مشارکت‌کنندگان این پژوهش سایر عوامل و مولفه‌هایی که از دید

1 Hughes, Luo, Kwok, & Loyd

2 Gülay Ogelman

3 Silver, Measelle, Armstrong & Essex

4 O'Connor, Dearing, & Collins

5 Buyse, Verschueren, Doumen, Van Damme, & Maes

6 Hamre & Pianta

7 Wentzel

8 Lee & Bierman

9 Osterman

دانش‌آموزان در سازگاری تحصیلی نقش دارد مورد کاوش قرار گیرد. چرا که در حین انجام مصاحبه‌ها، همراهی دوستان و همکلاسی‌ها، همکاری سایر کادر آموزشی به غیر از معلمان، حمایت‌های خانواده و فراهم‌آوردن امکانات لازم و برخی دیگر از مسایل از سوی دانش‌آموزان به عنوان عوامل تاثیرگذار در سازگاری تحصیلی یاد شده است که نیازمند واکاوی بیشتری است. نویسندگان مقاله، از تمامی دانش‌آموزانی که که در انجام این پژوهش همکاری داشته‌اند، کمال تشکر و قدردانی را دارند.

منابع

- اردلان، ا و حسین‌چاری، م. (۱۳۸۹). پیش‌بینی سازگاری تحصیلی براساس مهارت‌های ارتباطی با واسطه باورهای خودکارآمدی. *فصلنامه روانشناسی تربیتی*، ۶ (۱۷)، ۱-۳۲.
- جدیدی، س. (۱۳۹۸). نقش واسطه‌ای اشتیاق تحصیلی در رابطه بین کمک‌طلبی تحصیلی و سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان. *رویش روان‌شناسی*، ۸ (۱۲)، ۱۰۷-۱۱۴.
- شریعتمدار، آ.، اعظمی، م.، غفوری، س و مصباحی، م. (۱۳۹۹). نقش شوخ‌طبعی در تاب‌آوری زنان در برابر فشارهای روانی روزهای قرنطینه بیماری کرونا. *پژوهش‌های مشاوره*، ۱۹ (۷۴)، ۱۶۵-۱۳۷.
- عالی پور، ع.، عنایتی، ت و طالعی پور، م. (۱۳۹۷). تحلیل میزان سازگاری دانشجویان با محیط دانشگاه علوم دریایی. *فصلنامه علمی-پژوهشی آموزش علوم دریایی*، ۵ (۳)، ۶۴-۷۶.
- عزیزی‌نژادی، ب. (۱۳۹۵). نقش حمایت اجتماعی مدارس بر سازگاری تحصیلی: اثر میانجی رضایت از مدرسه، امیدواری و خودکارآمدی دانش‌آموزان. *فصلنامه علمی-پژوهشی آموزش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی*، ۴ (۱۳)، ۵۷-۶۸.
- علی‌پور، ا.، قدمی، ا.، علی‌پور، ز و عبدالله‌زاده، ح. (۱۳۹۸). اعتباریابی مقدماتی اضطراب بیماری کرونا (CDAS) در نمونه ایرانی، *سلامت اجتماعی*، ۸ (۳۲)، ۱۷۵-۱۶۳.
- کریمی، ی. (۱۳۹۶). *روان‌شناسی اجتماعی*. تهران: انتشارات ارسباران.
- لان، پ.، بلتون، ک.، لاون، س.، مک‌گوان، ف.، تیمونز، ش و رابرتسون، د. (۱۳۹۹). نقش علوم رفتاری در مقابله با ویروس کرونا: یک مطالعه مروری نقلی. *ترجمه سعید زندی و رضا پورحسین. رویش روان‌شناسی*، ۹ (۳)، ۲۲-۱.
- محمدی باغملایی، ح و یوسفی، ف. (۱۳۹۷). رابطه‌ی ساختاری تعامل معلم-دانش‌آموز، درگیری تحصیلی و سازگاری دانش‌آموز با مدرسه. *مجله‌ی مطالعات آموزش و یادگیری*، ۱۰ (۲)، ۷۵-۹۹.
- مرادی، ر.، کشکولی، ف و ناصری، ال. (۱۳۹۴). بررسی بین‌جو یادگیری و سازگاری تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم شهرستان سپیدان. *چهارمین کنفرانس بین‌المللی روان‌شناسی و علوم اجتماعی*.
- نادری، ف. (۱۳۸۸). بررسی تاثیر آموزش مهارت‌های اجتماعی بر سازگاری اجتماعی دختران تیزهوش مقطع راهنمایی شهرکرد. *پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، دانشگاه اصفهان: دانشگاه اصفهان، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی*.
- حسینی، م.، اصغری، م.، کاظم زاده بیطالی، م و عبدلی سلطان احمدی، ج. (۱۳۹۵). نقش حمایت اجتماعی مدارس بر رضایت از زندگی دانش‌آموزان: آزمون نقش میانجی رضایت از مدرسه، شایستگی تحصیلی و خودکارآمدی عمومی. *روانشناسی مدرسه*، ۵ (۴)، ۵۱-۳۱.
- نوشادی، س و شیخ‌الاسلامی، ر. (۱۳۹۶). رابطه‌ی ساختار کلاس و سازگاری دانشجویان با دانشگاه: نقش واسطه‌ای فرسودگی تحصیلی. *فصلنامه مطالعات روانشناسی تربیتی*، ۱۴ (۲۵)، ۱۲۳-۱۵۲.
- یوسفی، ب.، حسینی، ز و طهماسبی، و. (۱۳۸۹). بررسی عوامل مرتبط با سطح سازگاری تحصیلی دانشجویان رشته تربیت‌بدنی ایران. *پژوهش در علوم ورزشی*، ۵ (۲۶-۱۳).
- Angdhir, R. P. (2020). Challenges of home learning during a pandemic through the eyes of a student. *Jakarta Post*, Jakarta.
- Battegay, M., Kuehl, R., Tschudin-Sutter, S., Hirsch, H. H., Widmer, A. F., & Neher, R. A. (2020). 2019-novel Coronavirus (2019-nCoV): estimating the case fatality rate—a word of caution. *Swiss medical weekly*, 150(0506).
- Brooks, S. K., Webster, R. K., Smith, L. E., Woodland, L., Wessely, S., Greenberg, N., & Rubin, G. J. (2020). The psychological impact of quarantine and how to reduce it: rapid review of the evidence. *The lancet*, 395(10227), 912-920.
- Butler, R. (1998). Determinants of Help-seeking: Relations Between Perceived Reasons for avoidance and Help-seeking Behaviors in an Experimental Context. *Journal of Educational Psychology*, 90, 630-643.
- Buyse, E., Verschueren, K., Doumen, S., Van Damme, J., & Maes, F. (2008). Classroom problem behavior and teacher-child relationships in kindergarten: The moderating role of classroom climate. *Journal of school psychology*, 46(4), 367-391.
- Cohen, J., McCabe, L., Michelli, N. M., & Pickeral, T. (2009). School climate: Research, policy, practice, and teacher education. *Teachers college record*, 111(1), 180-213.

The role of teachers in students' academic adjustment during the coronavirus outbreak: A qualitative study

- Cope, D. G. (2014, January). Methods and meanings: credibility and trustworthiness of qualitative research. *In Oncology nursing forum* (Vol. 41, No. 1).
- De Gagne, J. C., & Walters, K. (2009). Online teaching experience: A qualitative metasynthesis (QMS). *MERLOT Journal of Online Learning and Teaching*, 5(4).
- Dhyani, A., & Singh, R. (2013). A study of adjustment level of adolescents from foster home and biological families. *Studies on Home and Community Science*, 7(1), 7-12.
- Downer, J., Sabol, T. J., & Hamre, B. (2010). Teacher-child interactions in the classroom: Toward a theory of within-and cross-domain links to children's developmental outcomes. *Early Education and Development*, 21(5), 699-723.
- Garfin, D. R., Silver, R. C., & Holman, E. A. (2020). The novel coronavirus (COVID-2019) outbreak: Amplification of public health consequences by media exposure. *Health psychology*.
- Gülây Ogelman, H. (2020). Examining peer relationships of young children in terms of teacher-child relationship. *Early Child Development and Care*, 1-8.
- Hamre, B. K., & Pianta, R. C. (2005). Can instructional and emotional support in the first-grade classroom make a difference for children at risk of school failure? *Child development*, 76(5), 949-967.
- Hennink, Monique. Hutter, Inge. Bailey, Ajay. (2011). *Qualitative Research Methods*. London: Sage Publication Ltd.
- Hughes, J. N., Luo, W., Kwok, O. M., & Loyd, L. K. (2008). Teacher-student support, effortful engagement, and achievement: A 3-year longitudinal study. *Journal of educational psychology*, 100(1), 1.
- Keskin, Y., Keskin, S. C., & Kirtel, A. (2016). Examination of the Compatibility of the Questions Used by Social Studies Teachers in the Class with the Program Achievements According to the SOLO Taxonomy. *Journal of Education and Training Studies*, 4(4), 68-76.
- Lam, C. B., McHale, S. M., Lam, C. S., Chung, K. K. H., & Cheung, R. Y. M. (2021). Sibling relationship qualities and peer and academic adjustment: A multi-informant longitudinal study of Chinese families. *Journal of Family Psychology*.
- Lam, C. B., McHale, S. M., Lam, C. S., Chung, K. K. H., & Cheung, R. Y. M. (2021). Sibling relationship qualities and peer and academic adjustment: A multi-informant longitudinal study of Chinese families. *Journal of Family Psychology*.
- Lee, P., & Bierman, K. L. (2015). Classroom and teacher support in kindergarten: Associations with the behavioral and academic adjustment of low-income students. *Merrill-Palmer quarterly (Wayne State University. Press)*, 61(3), 383.
- Merriam, S. (2002). *Qualitative Research in Practice: Exmples for Discussion and Analysis*. Sanfrancisco: Jossey-Bass.
- O'Connor, E. E., Dearing, E., & Collins, B. A. (2011). Teacher-child relationship and behavior problem trajectories in elementary school. *American Educational Research Journal*, 48(1), 120-162.
- Organisation WH. (2020). Statement on the second meeting of the international health regulations. (2005) emergency committee regarding the outbreak of novel coronavirus (2019-nCoV). Statement Meet Int Heal Regul Emerg Comm Regarding Outbreak Nov Coronavirus.
- Osterman, K. F. (2000). Students' need for belonging in the school community. *Review of educational research*, 70(3), 323-367.
- Pettus, K. R. (2006). The relationship of parental monitoring to community college student adjustment and achievement: differences by gender, ethnicity, parental education level, and student residence. University of South Carolina.
- Rosenfeld, L.B., Richman, J.M., & Bowen, G.L. (2000). Social Support Networks and School Outcomes: The Centrality of the Teacher. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 17(3), 205-226.
- Rothe, C., Schunk, M., Sothmann, P., Bretzel, G., Froeschl, G., Wallrauch, C. ... & Hoelscher, M. (2020). Transmission of 2019-nCoV infection from an asymptomatic contact in Germany. *New England journal of medicine*, 382(10), 970-971.
- Sharma, P., & Saini, N. (2013). Health, social and emotional problems of college students. *IOSR Journal of Humanities and Social Science*, 14(5), 21-34.
- Silver, R. B., Measelle, J. R., Armstrong, J. M., & Essex, M. J. (2005). Trajectories of classroom externalizing behavior: Contributions of child characteristics, family characteristics, and the teacher-child relationship during the school transition. *Journal of School Psychology*, 43(1), 39-60.
- Tong, Z. D., Tang, A., Li, K. F., Li, P., Wang, H. L., Yi, J. P., ... & Yan, J. B. (2020). Potential presymptomatic transmission of SARS-CoV-2, Zhejiang province, China, 2020. *Emerging infectious diseases*, 26(5), 1052.
- Toquero, C. M. (2020). Challenges and opportunities for higher education amid the COVID-19 pandemic: The Philippine context. *Pedagogical Research*, 5 (4), 1-5.
- Van Rooij, E. C., Jansen, E. P., & van de Grift, W. J. (2017). Secondary school students' engagement profiles and their relationship with academic adjustment and achievement in university. *Learning and Individual Differences*, 54, 9-19.
- Wentzel, K. R. (2002). Are effective teachers like good parents? Teaching styles and student adjustment in early adolescence. *Child development*, 73(1), 287-301.